

Justitiedepartementet
Enheten för lagstiftning om allmän ordning och
säkerhet och samhällets krisberedskap
103 33 Stockholm
Sverige

Datum
2022-12-14
Referens
Förbundsjurist Joakim Lindqvist
08-7905144
joakim.lindqvist@st.org

Kansliet
Offentliganställdas förhandlingsråd (OFR)

Remissyttrande över Säkerhetspolisens hemställan om skärpta krav på underlag vid säkerhetsprövning Ju2022/01969

OFR/S,P,O yttrar sig härmed över Säkerhetspolisens hemställan om skärpta krav på underlag vid säkerhetsprövning.

Sammanfattning

OFR/S,P,O delar i huvudsak den problembeskrivning som Säkerhetspolisen lyfter i sin hemställan. De förslag som lämnas är dock inte ändamålsenliga, proportionerliga eller tillräckligt tydliga. Det är angeläget att frågorna utreds ytterligare och eventuella reformer bör ske i lag. På den grunden avstyrker OFR/S,P,O förslaget i sin helhet.

Allmänt

Personalsäkerhet, i den mening som avses i de författningar som rör säkerhetsskydd, är en viktigt del hos många myndigheter och i annan närliggande verksamhet. Hemställan beskriver detta utförligt. Säkerhetsskyddslagstiftningen innebär också att många arbetstagare och personer som söker arbetet i sådan känslig verksamhet kontinuerligt behöver underkasta sig integritetskänsliga kontroller som kan leda till ingripande beslut med innebörden att de inte får vistas på den aktuella arbetsplatsen. I förlängningen får således besluten implikationer för anställningsförhållandet och den egna försörjningen. Mot den bakgrunden blir det särskilt viktigt att regleringen håller hög kvalitet vad avser rättssäkerhetsaspekter så som proportionalitet, saklighet och objektivitet – något som inte berörs tillräckligt i hemställan. I en sådan kontext måste det ställas höga krav på tydliga och förutsägbara regler. Därutöver behöver förhållandena mellan säkerhetsskydd och anställningsskydd analyseras i

ljuset av konstitutionella- och förvaltningsrättsliga principer samt Europakonventionen och praxis från Europadomstolen. Fokus för fortsatt utredning bör vara på hur rättssäkerheten och den parlamentariska insynen kan stärkas. Det är inte något som ryms inom ramen för en hemställan.

Hemställan redogör på ett översiktligt men förtjänstfullt sätt för de sårbarheter främmande makt kan utnyttja hos personal i känslig verksamhet, liksom de svårigheter som finns vid säkerhetsprovning. OFR/S,P,O håller vidare med rubriken som konstaterar att regleringen behöver bli mer tydlig. Den nuvarande regleringen är således för allmänt hållen och otydlig men det gäller inte bara i förhållande till dubbla medborgarskap, som lyfts i hemställan, utan är ett generellt problem.

Ändringen i säkerhetsskyddsförordning (2021:955) 5 kap. 2 §

Säkerhetspolisen föreslår att säkerhetsskyddsförordning (2021:955) 5 kap. 2 § ändras. OFR/S,P,O anser att den ändring som föreslås i första stycket, ”utländskt medborgarskap eller annan anknytning till utlandet”, inte medför att regleringen blir tydligare. Det är vaga formuleringar som inte avgränsar eller fokuserar provningen till de riskfaktorer som explicit tas upp i hemställan. Det går inte att utifrån ordalydelsen finna någon ledning i hur bedömningen ska göras utan istället öppnas det upp för en helt skönsmässig, för att inte säga godtycklig, bedömning av dubbla medborgarskap och annan anknytning till utlandet vilket varken blir transparent eller ändamålsenligt.

I hemställan föreslås ett nytt andra stycke där det föreskrivs att ”den som provningen gäller ansvarar för att lämna alla uppgifter som kan ha betydelse för provningen. För en godkänd säkerhetsprovning måste uppgifterna, oavsett om de härstammar från Sverige eller utlandet, kunna bedömas som tillförlitliga. Avsaknad av tillförlitliga uppgifter eller andra brister i utredningen utgör hinder mot godkänd säkerhetsprovning”.

Det föreslagna tillägget innebär att utredningsansvaret läggs på enskild part i ett förvaltningsärende som inleds av myndigheten och som kan leda till ett betungade beslut för den enskilde. Den i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen lagfästa officialprincipen inte bara inskränks utan sätts därmed helt ur spel i hela säkerhetsprovningsprocessen. OFR/S,P,O anser att det finns starka invändningar ur ett rättssäkerhetsperspektiv mot en sådan ordning och att det inte är en proportionerlig åtgärd. Vidare kan förslagets förenlighet med grundlagens krav att vid beslut om statliga anställningar ska avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet, ifrågasättas. Under alla förhållanden behöver förslag av en sådan magnitud utredas grundligt och, i förekommande fall, regleras i lag och inte i förordning.

OFR/S,P,O avstyrker förslaget.

Säkerhetspolisens föreskrifter om säkerhetsskydd (PMFS 2022:1) 6 kap. 2 §

Det framgår av hemställan att Säkerhetspolisen avser att modifiera i sina föreskrifter om säkerhetsskydd (PMFS 2022:1). I den tänkta ändringen framgår att ”när den som prövas har utländskt medborgarskap eller annan anknytning till utlandet, ska vid bedömningen särskild vikt läggas vid det säkerhetshot mot Sverige som landet ifråga utgör.” OFR/S,P,O vill lyfta att det nya regelverket i större utsträckning än tidigare skapar en osäkerhet för den som redan har godkänts i en säkerhetsprövning, beroende på om det land man har en anknytning till ändrar sin relation till Sverige och hur den relationen bedöms. En anställd kan alltså, också efter lång och lojal tjänstgöring, underkännas i en säkerhetsprövning av orsaker som ligger helt bortom den egna kontrollen.

OFR/S,P,O avstyrker förslaget.

Konsekvenser av förslaget

Enligt Säkerhetspolisen bedöms förslaget inte medföra några ekonomiska konsekvenser, vare sig för myndigheter eller privata organisationer som berörs av de förslagna författningsförändringarna. OFR/S,P,O ifrågasätter den konsekvensbedömningen. Om personer som redan är anställda blir underkända vid förnyad säkerhetsprövningen kommer det leda till ett ökat antal arbetsrättsliga ärenden som kan få omfattande ekonomiska konsekvenser för de myndigheter och privata organisationer som är arbetsgivare i dessa fall.

Remissvaret är fastställt och beslutade av ordförandegruppen inom OFR/S,P,O.

Stockholm den 13 december 2022

Fakta om OFR/S, P, O

Medlemmar: Fackförbundet ST, Polisförbundet, Officersförbundet, Reservofficerarna, Försvarsförbundet, Ledarna, Lärarförbundet, Tull-Kust och Vårdförbundet. Tillsammans företräder vi drygt 110 000 medlemmar inom staten och torde därmed vara den fackliga part som representerar flest medlemmar inom statens område.

OFR (Offentliganställdas Förhandlingsråd) är en uppdragsstyrd förhandlings- och serviceorganisation för 14 självständiga fackliga organisationer inom offentlig sektor, det vill säga stat, kommuner och regioner. Förbunden inom OFR är organiserade i sju förbundsområden. Det finns tre statliga förbundsområden: Statstjänstemän, Poliser, Officerare. När de statliga förbundsområdena gemensamt utövar förhandlings-, avtals-, och konflikträtten gentemot motparten Arbetsgivarverket utgör de OFR/S,P,O.